delser mellem Mennesker berettigede, og naar man saa gjør mig det Spørgsmaal, hvad der er bedst: Kjærlighed uden Ægteskab eller Ægteskab uden Kjærlighed, svarer jeg: Naturligvis det første, thi virkelig Kjærlighed er altid noget godt i sig selv, men et Ægteskab uden Kjærlighed er altid noget daarligt. Og siger man, at saa maa Zigøjnerne have Ret, og at Kjærlighedsbaandet er det eneste, der behøves, saa kommer det rigtignok først an paa, hvad man mener med Kjærlighed. Jeg kunde have Lyst til at vende Spørgsmaalet om og spørge: Hvad er bedst, Kjærlighed med Trofasthed eller Kjærlighed uden Trofasthed? Er det ethvert sanseligt Begjær, man kalder Kjærlighed, saa kan man faa nette Historier ud deraf. Er det enhver erotisk Følelse, uden Tro paa, at den holder, uden Vilje til at være tro, saa kalder jeg den ikke virkelig Kjærlighed. Men da det jo ikke er alle, der kunne føle virkelig dybere Kjærlighed, da det jo kun er hjærtelig udviklede Mennesker, som kunne rumme en saadan, skulle vi saa opgive at betragte det som et Fællesmaal for alle at blive udviklede Mennesker, skulle vi saa for alle sænke det sædelige Niveau for deres Skyld, som endnu ikke kunne følge med? Jeg mener Nej — da Samfundsloven jo netop skal være en Opdrager. Det er et Vidnesbyrd om Samfundets Udviklingstrin, hvad det betragter som Kjærlighed, hvad det kræver af den. Vort Samfund kræver af Kjærligheden, at den skal være tro, og det er noget højere, end om den nøjedes med en Kjærlighed, som kan skifte Gjenstand, hvor tit det skal være. Men, siges der, hvad vil man da gjøre ved de mange daarlige, ja rent usædelige Ægteskaber? Hvordan vil man forsvare dem? Først vil jeg bemærke, at man befordrer ikke Sædeligheden ved at afskaffe Ordet Usædelighed, saa de Forbindelser, som ere usædelige, blive ikke sædelige ved, at man bliver enig om at kradse U'et ud. Jeg forsvarer ikke de daarlige Ægteskaber, men der bliver ikke færre usædelige Forbindelser derved, at den blotte Drift kan godkjendes som Kjærlighed. Hvor meget der end kan være at sige paa Ægteskaberne hos os, saa er der dog i alle Samfundslag i en stor Del af dem, som just ikke naa højt, en Trofasthed, en indbyrdes Hengivenhed, et Venskab, som er et uundværligt Moment i al virkelig Kjærlighed og derfor ogsaa gjør Forholdet mere sædeligt, end de Forbindelser, hvori alt det egenlig hjærtelige mangler. Hvad der vinder noget ved det livsvarige Ægteskabs Afskaffelse, det er ikke Kjærligheden selv, det kan kun være det kjødelige — paa Hjærtelivets Bekostning; hvem der vinder derved, er ikke Mændene, for de ere bedst tjente med at skulle være tro og, naar det kniber, at kæmpe for at være det; det er ikke Kvinderne, for deres Stilling er højere i det livsvarige Monogami end i noget andet Kjønsforhold; det er ikke Samfundet, for det har sin bedste Støtte i de faste Hjem; det er allermindst Børnene, som med disse tabe det hegnede og fredede Sted, de behøve for at trives.

De synes at ville antyde, at jeg i denne Sag kæmper for Konveniensen, men den har jeg aldrig følt mig kaldet til at anvende noget Blæk paa. Stod Striden om, under hvilke Former et Ægteskab skal sluttes, om der behøves Præst og Degn dertil, eller Borgmester og Raad, eller om det er nok, at Mand og Kvinde skriver til Øvrigheden, at nu ere de Ægtefolk, vilde jeg ikke gjøre synderlig Modstand imod at gaa ind paa det sidste